

Oponentský posudek

na disertační práci PhDr. Štěpána Vymětala

„Psychologie v krizovém řízení, zátěžové a ochranné faktory u policistů zasahujících u hromadného neštěstí“

Činnost a zvládnání zátěže a stresu u policistů zasahujících v situacích hromadného neštěstí, představuje aktuální, a v poslední době stále frekventovanější požadavek policejní praxe na psychologickou službu. V systému aplikovaných psychologických disciplín, je psychologie mimořádných událostí relativně novým odvětvím, jehož předmětem jsou zvláštnosti prožívání a chování člověka v kontextu krizí, katastrof, traumat. Vycházejí z poznatků sociální, klinické a forenzní psychologie (ale i psychologie zdraví, vývojové psychologie, psychologie práce a organizace), psychologie katastrof směřuje k řešení praktických problémů, jako jsou: krizová komunikace a komunikace rizika, zvládnání jevů hromadné psychické povahy, potřeby neštěstím zasažených jedinců, reakce individuální psychiky na nadlimitní stres, možnosti individuální či skupinové psychosociální krizové intervence či možnosti léčby následků traumatu apod. Jak vyplývá z uvedeného, jedná se především o oblast aplikované psychologie, s těsnou vazbou na policejní praxi (resp. profesionální činnost příslušníků složek IZS), a lze ji považovat spíše za vědu "praktickou" než "čistě akademickou". V tomto směru představuje disertační práce PhDr. Štěpána Vymětala „Psychologie v krizovém řízení, zátěžové a ochranné faktory u policistů zasahujících u hromadného neštěstí“ zdařilý počín při vytváření teoretického a metodologického základu konstituující se aplikované psychologické disciplíny - Psychologie mimořádných událostí.

Autor – v návaznosti na formulovaný cíl práce – „získat vhled do působení složek IZS, zmapovat zátěžové a podpůrné faktory u zasahujících policistů, hasičů a zdravotníků“, strukturuje text do dvou na sebe logicky navazujících částí. (teoretické a empirické).

Obsah teoretické části tvoří soubor autorem funkčně vybraných poznatků o psychologických aspektech mimořádných událostí, účastnících těchto situací, jakož i specifikách jejich prožívání a chování v situacích hromadných neštěstí (s akcentem na problematiku stresu - jeho vznik, průběh, vyrovnávání se s ním, včetně prezentace institucionalizovaných forem objektů psychologické podpory policistů). Teoretický koncept prezentovaný na s. 16 (jeho části jsou dále podrobněji rozpracovány v samostatných podkapitolách, viz. s. 48,53,86,96,102,114) považují za vhodně zvolený (vzhledem k účelu – tj. vytvoření teoretického základu pro empirickou část práce), zasloužil by však jasnější autorovo zdůvodnění výběru jednotlivých koncepcí a modelů. Na tuto, psychologicky vyznívající pasáž, navazuje popisná část, vymezující činnost a organizaci subjektů IZS, poskytujících psychosociální podporu při mimořádných událostech (viz. kap. 4.2 – Složky zasahující u hromadného neštěstí). Za klíčovou stať – vzhledem k řešenému problému a cíli považují podkapitolu 4.3 vztahující se k policejnímu stresu a jeho zvládnání (včetně intervenujících faktorů). Autorem uplatňovaný (preferovaný) situačně dispoziční přístup k problematice stresu, se ukazuje jako funkční, umožňuje

v maximálním rozsahu postihnout situační a osobnostní proměnné, ovlivňující prožívání a chování policistů, zasahujících při hromadných neštěstích. Množství informací, které autor shromáždil a vybral z poměrně obsáhlého souboru informačních zdrojů (domácích a zejm. zahraničních), a prezentuje v teoretické části práce (text je informačně „hutný“), spolu se způsobem, jakým je prezentuje (popis na úrovni klasifikační analýzy), klade na čtenáře poněkud vyšší nároky na pochopení souvislostí a vztahů mezi nimi.

Druhou část práce tvoří empirické šetření. Jeho obsahem jsou výzkumná zjištění - odpovědi na výzkumné otázky, zformulované v úvodní části textu (viz. s. 23). Autorem použitou metodologii – kvantitativně-kvalitativní výzkum, realizovaný v na sebe navazujících sekvencích, i metody, které k získání výzkumných dat a jejich interpretaci použil (analýza kasuistiky, dotazníkové šetření, strukturované hloubkové rozhovory) považují za vhodně zvolené a funkční. Závěry z výzkumu jsou zdůvodněné a umožňují autorovi formulovat doporučení pro praxi (směrem k policejnímu managementu, k policejním psychologům a systému posttraumatické intervenční péče). Přehlednost textu ve výzkumné části zvyšují grafy a tabulky, jakož i ukázky použitých metod i způsobů interpretace dat jimi získaných.

Disertační práce má potřebnou odbornou úroveň, odráží se v ní teoretická fundovanost i praktické zkušenosti a dlouhodobý zájem autora o řešenou problematiku. Ve stávající podobě text hodnotím jako zdařilý počín o komplexní uchopení složité, v našich podmínkách, a v této podobě, dosud absentující zpracování problematiky stresu a jeho zvládnutí příslušníky IZS, zasahujícími při hromadných neštěstích (s akcentem na činnost zasahujících policistů). Práce představuje solidní teoretický a metodologický základ k dalšímu rozpracování problematiky stresu u příslušníků IZS, a to jak v oblasti výzkumné, tak vzdělávací (např. při výuce předmětů psychologie pro krizové manažery, krizová komunikace, vyučovaných na PA ČR), tak pro policejní praxi.

Z á v ě r :

Doporučuji, aby PhDr. Štěpánovi Vymětalovi byla po úspěšném obhájení disertační práce udělena vědecko akademická hodnost **philosophiae doctor (Ph.D.)**

V Praze 3. května 2013

Oponent

JUDr. Mgr. Joža Spurný, Ph.D.
Policejní akademie České republiky v Praze